



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VII. Ostenditur Doctores, quos citat Dominus de Marca non docere, vim legis à promulgatione pendere, sed potiùs contrarium.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38227**

76 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,  
quam subiungit? Et si enim inquit, dura sint aliquando Regum Im-  
peria, vnde ille imperandi, & parendi id exigit, ut subditi Dominorum man-  
datis cedant, quemadmodum Apostoli discretissime docuerunt. Quidni etiam  
Ecclesie preceptis parendum sit, etiamsi gravia videan-  
tur?

## C A P U T VII.

Ostenditur Doctores, quos citat Dominus de Marca non  
docere vim legis à promulgatione pendere, sed po-  
tius contrarium.

1. **L**eges Ecclesiasticae, inquit idem Petrus de Marca lib. 2. cap.  
16. num. 5. eadem tacita conditione, quæ Civiles adstringuntur,  
scilicet ut parendi necessitate Christianos non teneant, donec usu sint receptæ.  
Hæc est non solum Gallorum omnium, sed etiam celeberrimorum quorumque Doct-  
rum sententia.

2. Vera sunt hæc de utrisque legibus, si vel tacitus supe-  
rioris consensus adsit, vel à lege absit iustitia. Sed si subin-  
telligantur duæ conditiones à nobis supra expositæ, ut scilicet  
& lex iusta sit, & superior omnino, & non obstante con-  
sensus defectu, eam obligare intendat, & pauci Galli, &  
paucissimi celeberrimi Auctores necessariam omnino promul-  
gationem affirmabunt.

3. Huic sententiæ non favebit Gratianus, qui primo loco  
citatur; Nec enim tacitum illum superiorum consensum ex-  
cludit, licet illum non exprimat, dum ait, *leges institui, cum  
promulgantur: firmari cum moribus ventium approbantur.* Invisus fere  
Gallis est Gratianus, quod plurima collegerit, quæ illis vi-  
dentur summorum Pontificum auctoritatem nimis extollere,  
nec illum controversiarum de libertatibus Ecclesiasticis Judi-  
cem recipere lubentes; Itaque non est in explicanda illius  
mente amplius immorandum; quanquam sic illum Auctorem  
interpretantur communiter Juris Doctores, ut tacitum Pri-  
ncipis consensum ad non exequendam, vel ad abolendam le-  
gem requirat, quod in ipsis animadvertere licet, quos deinceps  
citabimus ex prædicto Marca. Imò seipse videtur corrigere

re §. ult. ejusdem distinctionis 4. dum addit ; *nisi forte quis dicat hæc non decernendo esse statuta , sed exhortando conscripta. DECRETVM VERO NECESITATEM FACIT : EXHORTATIO AVTEM LIBERAM VOLUNTATEM EXCITAT.*

4. Secundò sanctus Augustinus, quem putat Marca inclinare in contrariam sententiam lib. de vera Religione cap. 31. non inferiorum , sed superiorum judicio permittit leges, cum fiunt. Hæc sunt illius verba ; *In istis temporalibus legibus, quanquam de his homines judicent, cum eas instituunt (certè non subditi, sed superiores, leges instituunt, imò nec adsunt quidem inferiores, nisi fortè paucissimi, dum leges conduntur) tamen CVM EVERINT INSTITVTÆ, ATQVE FIRMATÆ non licet judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas.* Si judici, qui Principis vice fungitur, non licet de legibus, sed secundum leges judicare, quomodo id permittetur inferioribus ? Non enim dicit S. Augustinus, cum receptæ, sed cum institutæ, atque firmatæ fuerint, quod totum ad Principis auctoritatem pertinet. Sed quod S. ille Doctor de Legislatoribus, non de inferioribus, doceat, posse de legibus judicare, cum instituuntur, declarat ipse manifestissimè verbis, quæ post jam relata immediatè sequuntur ; *Conditor tamen legum temporalium, si vir bonus est, & sapiens, illam ipsam consulit æternam, de qua nulli anima judicare datum est, ut secundum ejus incommutabiles regulas, quid sit pro tempore jubendum, vitandumque discernat.*

5. Covarruvias, quem dicitur Marca celeberrimum Auctorem vocat, utriusque conditionis supradictæ mentionem expressam facit in illis ipsis verbis, quæ sunt ab illo exscripta è libro. 2. var. resol. cap. 16. num. 6. scilicet ; *Leges à Principe dari ea conditione, ut non aliter obligent, quam si fuerint à REPUBLICA RECEPTÆ . . . . & maxime præsumendam esse eam legem, qua à Republica non recipitur, minime ei convenire. Ergo contra si Princeps intendat, ut leges etiam non receptæ obligent, & illæ aliundè Republicæ convenient, ad illarum observationem subditi tenebuntur.*

6. Navarrus, qui est alius Auctor à præfato Marca citatus tanquam celeberrimus, necessitatem taciti consensus Principis expressè meminit. *Dixi, inquit, receptam: quia antequam recipiatur saltem per majorem partem Universitatis, cujus pars est transgressor, non*

ligat. Quoniam promulgari videtur cum conditione, si recipiatur saltem per majorem partem, ut singulariter dixit Domi. in §. leges per Recentiores ibi, & in cap. 2. de Constit. & profundius Felix in cap. 1. de treuga, & pace num. 12.

7. Citantur ad marginem alii Autores, qui duas possunt in Classes dividi. Prima est eorum, quos vulgò Summistas, aut Caluistas appellant, secunda aliorum Theologorum. In prima Classe reponendi sunt Bartholomæus Fumus Ordinis Prædicatorum, cujus liber inscribitur: *Summa aurea Armilla nuncupata*. Angelus de Clavasio Ordinis Minorum, cujus liber; *Summa Angelica* dicitur; & Sylvester. Horum trium nullus non supponit consensum Principis, ad detrahendam legi vim, esse necessarium: sive quia tunc debet adesse, cum lex publicatur, aut in defuetudinem abit, sive quia generaliter constitutum est, ut post certum tempus, ac cum certis conditionibus leges inobservatæ robore carerent.

8. Ecce verba summæ Aureæ Armilla nuncupatæ verbo lex num. 11. Et dicit gloss. in cap. Quocirca de consang. & affin. quod tolerantia, & dissimulatio Principis, in actu de jure prohibito, inducit dispensationem: Quod Dominus Altoninus intelligit, quando Constitutio Papa à principio non recipitur, Papa sciente, & tolerante, quo casu tolerantia excusat à peccato: non autem si à principio recepta fuit à majori parte, secundum quod limitat Panormitanus. Nota hæc verba, Papa sciente, & tolerante.

9. Angelus autem de Clavasio verb. Constitutio §. 1. sic quæstionem proponit: Utrum Constitutio Papa, qua à principio communiter non recipitur, ipso sciente, & tolerante obliget ad peccatum. Item verb. Consuetudo §. 10. Ex quo, inquit, per binum actum factum est contra Legislatorem scientem, & valentem contradicere, & non contradicentem. Non disputat igitur Angelus, utrum lex non accepta subditos ardeat, urgente, ac præcipiente superiore, ut acceptetur, sed supponit ipsum scire, & tolerare non receptionem.

10. Sylvester verb. lex num. 6. adhuc clariùs illum consensum docet esse necessarium, imò majorem in hoc auctoritatem vindicat summo Pontifici, quàm Imperatori, ut mirum sit in patrocinium advocatum fuisse sententiæ Petri de Marca, Audi ergo Sylvestrum verb. lex num. 6. *Queritur quæ*

Et quot requirantur ad hoc quod lex habeat vim obligativam in se, sive in communi, & dico, quod multa . . . . 4. quod per inferiores sit suscepta; & approbata dist. 4. in istis §. leges . . . . etsi opponatur, quod hoc sit absurdum, quia potestas condentis legem penderet à subditorum arbitrio. Dico primo hoc non esse inconveniens in Principe seculari, idest Imperatore; quia, ut recitat, & sequi videtur Archidiaconus dist. 3. lex. Quidam, ut Landulphus dicitur, dicunt populum posse auferre Imperatori auctoritatem, quam in eum transfulerunt; juxta §. sed quod Principi insit. de Jur. natur. sicut iudex qui delegavit. (Ecce quomodo Sylvester suffragatur opinioni Marcæ, in eo, quod lib. 2. cap. 2. docet non solum auctoritatem Regiam manare à Deo, sed etiam specialiter singulis Regibus à Deo immediatè conferri,) SED OMNES ECCLESIAE NON POSSUNT AUFERRE AUCTORITATEM A PAPA, QUIA EAM HABET A DOMINO. Vide si vis Archiepiscopum 3. par. tit. 18. cap. unic. col. 3. (S. Antoninum Archiepiscopum Florentinum intelligit, à cujus auctoritate possemus novum accersere argumentum.) Esto tamen quod illud sit inconveniens in Imperatore, sicut in Papa: Dico quod hoc non sequitur, quia potest Princeps deputare Executorem compellentem ad observantiam legis: quo casu necessaria erit susceptio legis subditis compulsis. (Vide an Sylvester cum Marca doceat nihil obtrudendum esse fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto possit:) & dato quod compelli non possint; adhuc non sequitur illud inconveniens: quia eo casu, quo Princeps vult compellere, sed nequit, non receptio non impedit vim legis, cum eo modo eam impediatur, quo consuetudo tollit, scilicet quia Princeps scit, & tolerat. Non ergo defectus acceptationis, sed Principis consensus robur legis justæ suspendit.

## CAPUT VIII.

*Ostenditur ex verbis aliorum Doctorum, quos citat Dominus de Marca non probari vim legis à promulgatione pendere, sed potiùs contrarium.*

1. **C**itantur adhuc duo magni nominis Theologi ad probandam necessitatem acceptationis, ut leges obligent: scilicet Joannes Gerson, & Joannes Major; sed licet illi, sicut & Nicolaus Cusanus, quem alibi allegat, & nos cap. sequen-